

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Deres ref:04/568-8 SSK

Vår ref:04/2770-ace

Oslo, 26.02.04

Høringsuttalelse – forslag fra Kommunal- og regionaldepartementet om endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften- EØS-utvidelsen

Utlendingsdirektoratet viser til departementets utkast til høringsbrev som vi fikk til uttalelse den 12.02.04, og våre uttalelser sendt departementet den 13.02.04. I forbindelse med våre uttalelser til *utkastet*, forbeholdt direktoratet seg retten til å komme med eventuelle korrigeringer, samt ytterligere innspill.

Utlendingsdirektoratet viser til departementets høringsbrev datert 17. februar, med frist for innspill under høringsmøte 24. februar. Nedenfor følger våre kommentarer til departementets høringsbrev. Høringsuttalelsen er en bearbeidelse og utdyping av vårt tidligere innspill til høringsutkastet.

Forslaget om endringer i utlendingsloven § 50 første ledd: oppholdstillatelse før arbeidet påbegynnes.

Utlendingsdirektoratet viser til at departementet foreslår å lovfeste et krav om at borgere fra de nye EØS-medlemslandene *må ha oppholdstillatelse før arbeidet påbegynnes*.

- Direktoratet mener at et absolutt krav om *forutgående tillatelse* for å tiltre arbeid vil kunne skape **alvorlige problemer på grunn av saksbehandlingstiden** hos politiet. Utlendingsdirektoratet har fått opplyst at saksbehandlingstiden hos politiet for EØS-saker pr i dag er i overkant av 12 uker. Saksbehandlingstiden i direktoratet er i dag ca syv måneder. Det er imidlertid kun et fåtall saker som behandles i direktoratet (ca. 8%), og det dreier seg om saker der det enten er tvil om vilkårene er tilstede, eller saker som ligger an til avslag. Saksbehandlingen har imidlertid for de nåværende EØS-borgerene liten betydning for arbeidsgiver og arbeidstaker fordi arbeidet kan påbegynnes for tillatelse foreligger.

Departementet har i høringsbrevet ikke tatt stilling til om **politiet skal gis vedtakskompetanse** i medhold av utlendingsloven § 50 siste ledd, jf utlendingsforskriften § 173. Utlendingsdirektoratet mener at det vil være av stor

---

Strategi- og dokumentasjonsavdelingen:

Postadresse:
Postboks 8108 Dep.
N-0032 OSLO

Besøksadresse:
Hausmanns gate 21, Oslo
Hjemmeside: www.udl.no

Telefon: 23 35 15 00
Telefaks: 23 35 15 13

betydning at man viderefører den ordningen som gjelder for EØS-saker pr i dag, hvor politiet i henhold til forskriften § 173 kan *innvilge* søknader der det ikke er tvil om at vilkårene er oppfylt. Det er kun de sakene der det foreligger tvil om hvorvidt vilkårene er oppfylt, og søknader som ligger an til avslag, som behandles i direktoratet. Utlendingsdirektoratet anser det som svært viktig at denne ordningen videreføres overfor søkere fra de nye medlemslandene.

Utlendingsdirektoratet mener på generelt grunnlag at mest mulig av saksbehandlingen bør legges til politiet, slik at direktoratets rolle først og fremst blir å behandle saker der det er tvil og prinsipielle saker, og for øvrig ha en kontrollerende og normgivende rolle.

Uavhengig av om politiet får myndighet til å *innvilge* søknader der det ikke er tvil om at vilkårene er oppfylt, vil saksbehandlingstiden i seg selv kunne skape alvorlige problemer. Selv om saksbehandlingstiden reduseres betydelig, vil det være begrenset hvor lenge en "gjennomsnittssøker" fra de kommende medlemslandene vil klare seg økonomisk i Norge uten arbeidsinntekt. Velferdsnivået i de landene søkerene kommer fra, ligger langt lavere enn i Norge, og kostnadene for mat og bolig i Norge er tilsvarende høyere. Med et krav om forutgående tillatelse blir det risikofylt å reise til Norge for å søke, og risikoen for avslag er også noe søker må ta i betraktning. Lang saksbehandlingstid vil sannsynligvis også i noen tilfeller gjøre at arbeidstilbudet bortfaller der arbeidsgiver trenger arbeidskraft raskt.

I verste fall vil dette kunne gi uheldige sidevirkninger av overgangsreglene. **Det kan føre til at arbeidsforholdet påbegynnes selv om tillatelse ikke er innvilget**, altså brudd på utlendingslovgivningen. Dette kan igjen resultere i tilbakekallssaker som i seg selv er svært ressurskrevende.

Utlendingsdirektoratet ser det som en mulig løsning at det gis adgang for at politiet *automatisk/rutinemessig* kan innvilge *foreløpig* oppholdstillatelse til arbeidstakere som fremlegger en gjensidig forpliktende arbeidskontrakt, samt all påkrevet dokumentasjon. Vi foreslår dessuten at det innføres en ordning med *egenerklæring*, der arbeidstaker og arbeidsgiver erklærer seg ansvarlige for at arbeidsforholdet er i samsvar med lovens vilkår. Generelt i forhold til arbeidssaker mener direktoratet at man i større grad bør legge et ansvar på søker og arbeidsgiver gjennom egen deklarasjoner som kan kontrolleres i ettertid. Hvis det senere viser seg at dette ikke stemmer, må søker og arbeidsgiver stå ansvarlige for eventuelle brudd på lovgivningen. Direktoratet mener det er hensiktsmessig å etablere en slik ordning, som skyver noe av ansvaret over på søker selv og arbeidsgiveren.

- Det følger av **utlendingsforskriftens § 9**, at **§ 14 om foreløpig tillatelse**, at bestemmelsene *ikke* får anvendelse for EØS-borgere. Dersom politiet anser saken som vanskelig etter de nye overgangsreglene, slik at den sendes direktoratet, vil søkeren *ikke* ha anledning til å påbegynne arbeidet. *Tredjelandborgere* kan derimot få foreløpig tillatelse etter utlendingsforskriftens § 14, dersom politiet mener det er sannsynlig at søknaden vil innvilges. Tredjelandborgeren kan da påbegynne arbeidet i påvente av Utlendingsdirektoratets vedtak. Dersom politiet mener at en tredjelandborger ikke oppfyller vilkårene for den tillatelse det er søkt om, vil de ikke gi foreløpig tillatelse. En EØS-borger som omfattes av overgangsregelene vil derfor i utgangspunktet ikke stilles dårligere enn en tredjelandborger. At regelverket for 3.lands-borgere omfatter en slik fleksibilitet, som reglene for de nye EØS-

medlemmene ikke inneholder, kan likevel bli ansett som diskriminerende overfor borgere fra de nye medlemslandene.

- Det følger også av **utlendingsforskriftens § 9 at § 11 fjerde ledd**, som gir arbeidsgiver med forretningssted i riket **adgang til å søke på vegne av søkeren** dersom han har fullmakt, *ikke* får anvendelse for EØS-borgere. En EØS-borger som omfattes av overgangsreglene må derfor velge mellom å søke via utenriksstasjonen i hjemlandet, og ved personlig oppmøte for politiet i Norge. En tredjelandsborger kan enten søke via utenriksstasjonen i hjemlandet, eller via politiet i Norge dersom han oppfyller vilkårene i utlendingsforskriftens § 10 annet ledd bokstav a, *eller* ved at arbeidsgiver med forretningssted i Norge søker på hans vegne i medhold av utlendingsforskriftens § 11 fjerde ledd. Det er mulig det ikke er *i strid* med EØS-retten at 3. lands regelverket inneholder mer fleksible ordninger enn det EØS-regelverket åpner for, blant annet fordi EØS-borgere *kan velge* å søke på grunnlag av tredjelandsregelverket. Etter Utlendingsdirektoratets oppfatning vil det imidlertid virke nokså uheldig, politisk sett, og i relasjon til EØS-avtalen, at borgere fra de nye medlemslandene blir henvist til å søke etter det regelverk som er beregnet på borgere fra 3. land, fordi EØS-regelverket er mindre fleksibelt. De fleksible ordningene i tredjelandsregelverket forutsetter dessuten at det søkes på et bestemt grunnlag, for eksempel som spesialist, sesongarbeider etc, og gjelder derfor ikke for alle arbeidstakere. Det regelverk som er beregnet på EØS-borgere, bør prinsipielt sett fremstå som like gunstig/mer gunstig, og åpne for de samme fleksible ordninger som det som gjelder for tredjelandsborgere.

- En annen vesentlig ulempe med å søke på grunnlag av tredjelandsregelverket, er at søker da må betale **behandlingsgebyr** i henhold til utlendingsforskriften § 197 a første ledd, jf annet ledd. Det er bare ved søknad om tillatelse *på grunnlag av EØS-regelverket* at søker er fritatt for gebyrplikt.

- I kraft av utlendingsforskriftens § 11 fjerde ledd og § 14, kan en tredjelandsborger velge om han vil la arbeidsgiveren søke på hans vegne, og selv vente i hjemlandet til søknaden eventuelt er innvilget, *eller* om han selv vil søke via politiet i Norge og satse på å få foreløpig tillatelse i påvente av at vedtak fattes. Søkeren kan på denne måten ganske godt sikre seg at han ikke blir gående uten arbeid og penger i Norge. En EØS-borger som omfattes av overgangsreglene vil *ikke* kunne benytte seg av muligheten til at arbeidsgiver kan fremme søknaden på hans vegne, og vil med de foreslåtte overgangsordningene kunne bli gående uten arbeid i Norge i påvente av at saken behandles av Utlendingsdirektoratet. Riktignok kan også EØS-borgeren fremme søknaden fra utenriksstasjonen i hjemlandet, men det er vanskeligere å søke jobb når man befinner seg i et annet land. Dette kan bli ansett som diskriminerende.

Det må fremgå av den foreløpige tillatelsen at søknaden vil bli undergitt en reell behandling som også kan resultere i avslag hvis ikke vilkårene er oppfylt. Man kan også innføre et krav om at også arbeidsgiver i arbeidskontrakten avgir en erklæring om at han garanterer at lønns- og arbeidsvilkår er i overensstemmelse med loven. Skjemaet bør henvise til **et minste lønnsnivå** som er tilstrekkelig til at søker kan sørge for sitt eget underhold.

Forutsatt at man innfører et krav om en gjensidig forpliktene arbeidskontrakt i forskriften, bør det i kontrakten utarbeides en passus om at kontraktens bindende

virkning er betinget av at arbeidstakeren får oppholdstillatelse. I motsatt fall vil arbeidsgiver kunne vegre seg mot å undertegne arbeidskontrakten.

Det er vanskelig å komme med konkrete anslag, men det er realistisk å gå ut i fra at tilstrømningen av arbeidstakere fra 1. mai vil bli relativt stor. Med mindre vedtaksinstansen gis *kraftig økte ressurser parallelt med utvidelsen*, vil saksbehandlingstiden kunne bli lang, opptil flere uker eller flere måneder. Det vises til det foregående om saksbehandlingstider hos politiet og i Utlendingsdirektoratet per i dag.

Det er grunnlag for å anta at de fleste av søkerene vil reise til Norge og fremme søknaden herfra. Noen vil ha et arbeidstilbud i forkant av innreisen, mens andre vil reise til Norge som arbeidssøkende. Det vil fremdeles være et alternativ å søke via utenriksstasjonen, men dette er mest aktuelt for de som *har* et arbeidstilbud for hånden. Nærheten til det arbeidsmarkedet man søker jobb i, vil ofte være en forutsetning for å oppnå et arbeidstilbud.

Utlendingsdirektoratet mener under enhver omstendighet at det vil være uheldig å binde seg til et absolutt krav om forutgående tillatelse, ved å lovfeste det. Vi mener at lovteksten bør formuleres slik at den gir mulighet til å regulere mer fleksible ordninger i forskriften, for eksempel en ordning med foreløpig tillatelse. På den annen side ligger det kanskje *allerede* innenfor den ordlyden departementet har foreslått, å forskriftsfeste en ordning med foreløpig tillatelse. Eventuelt kan man sikre seg ved å legge til en passus om at "Kongen ved forskrift kan gjøre unntak fra kravet om forutgående oppholdstillatelse" eller "Kongen kan ved forskrift regulere innholdet i kravet om oppholdstillatelse nærmere".

Det kan imidlertid også rettes tungtveiende innvendinger mot en ordning med foreløpig tillatelse. Utlendingsdirektoratet har på bakgrunn av samtaler med politiet fått vite at deres syn er at det er tilnærmet like tidkrevende å behandle en søknad om foreløpig tillatelse, som å avgjøre om endelig tillatelse skal innvilges. Utlendingsdirektoratets deler denne vurderingen. Å innvilge foreløpig tillatelse forutsetter at det fremstår som sannsynlig at søknaden vil bli innvilget. **Å foreta en slik vurdering vil være tilnærmet like tidkrevende som å fatte en endelig avgjørelse i saken.**

Vår anbefaling er derfor at politiet gis myndighet til å innvilge søknader der all nødvendig dokumentasjon er fremlagt, og hvor søker og arbeidsgiver avgir en egenerklæring om at arbeidsvilkårene er i overensstemmelse med loven. Direktoratet viser i denne forbindelse også til at departementet i høringsbrevet legger opp til en *grundig etterkontroll* av om vilkårene har vært oppfylt ved søknad om *fornyelse* av tillatelse. I forhold til de søkerene som søker *forny* et tillatelse, vil dette bidra til å bøte på en noe mer rutinemessig behandling av søknad om 1. gangs tillatelse. Man kan eventuelt etablere en ordning der politiet eller Arbeidstilsynet foretar *stikkprøvekontroller i etterkant* av innvilget førstegangstillatelse. Slike kontroller kan enten foretas på bakgrunn av mistanke, eventuelt ved kontroll av et tilfeldig utvalg arbeidsforhold.

- Hvis departementet opprettholder forslaget om forutgående tillatelse, vil det være helt avgjørende at **politiet, og direktoratet, tilføres tilstrekkelige ressurser til å behandle sakene på svært kort tid.** Saksbehandlingstiden bør etter vår mening

helst ikke overstige en uke, maksimum to. I motsatt fall vil flere av de ovennevnte problemer oppstå i større eller mindre grad. I forbindelse med overgangsordningene må man derfor vurdere å organisere saksbehandlingen på en annen måte enn i dag.

- De åtte landene overgangsordningene gjelder for, bør ha fortrinnsrett foran søkere fra de andre EØS-landene som kan begynne å arbeide *uten* å ha oppholdstillatelse i medhold av utlendingsforskriftens § 175.

På bakgrunn av dette vil direktoratet påpeke at det vil være av stor betydning for virkningene av overgangsordningene, at **søknad om oppholdstillatelse for arbeidstakerene fra de nye medlemslandene prioriteres** svært høyt hos politiet og i UDI. Sett i lys av at vi har behov for å tiltrekke oss arbeidskraft på permanent basis, og at formålet med overgangsordningene *ikke* er å gjøre det vanskeligere å komme til Norge å arbeide, er dette argumentet desto viktigere.

- Direktoratet er for øvrig kjent med at utvidelsesavtalen har særlige bestemmelser, blant annet om hvilke ordninger som skal gjelde for borgere fra de nye medlemslandene, *som oppholder seg i Norge med arbeidstillatelse pr. 1. mai med gyldig arbeids- eller oppholdstillatelse*, altså ved ikrafttredelsen av utvidelsesavtalen. Vi avventer departementets forslag på hvilke regler som skal gjelde for denne gruppen.

Om begrepet *oppholdstillatelse* i § 50 første ledd:

Direktoratet ser de lovtekniske fordelene med å videreføre begrepet oppholdstillatelse, også for arbeidstakere fra de nye landene. Vi mener imidlertid at begrepet "**arbeidstillatelse**" vil være en mer korrekt og presis betegnelse, og være bedre egnet til å skille arbeidstakerene fra de øvrige gruppene fra de nye medlemslandene som kommer på *andre grunnlag* enn som arbeidstaker, som er *unntatt* fra overgangsreglene, og som derfor får oppholdstillatelse etter EØS-regelverket.

Et annet argument som taler for å benytte begrepet arbeidstillatelse fremfor oppholdstillatelse er praksis i andre nordiske land. Etter det vi kjenner til vil Danmark, og sannsynligvis også Sverige, bruke betegnelsen arbeidstillatelse i forbindelse med overgangsreglene for arbeidstakere fra de nye EØS-landene.

Et annen utfordring ved å bruke betegnelsen *oppholdstillatelse* etter EØS-regelverket, er definisjonen av en oppholdstillatelse i utlendingsloven § 54 siste ledd, jf forskriften § 191 første ledd.: "**Tillatelsen gir rett til å ta opphold og til å ta arbeid eller drive ervervsvirksomhet i hele riket, men mindre det er fastsatt ...**" Dette innebærer at for de gruppene som kommer på et andre grunnlag enn som arbeidstakere, gir oppholdstillatelsen en ubegrenset rett til å arbeide i Norge, uten at utlendingsmyndighetene vil kunne forhåndskontrollere betingelsene i arbeidsforholdet. Dette betyr at en borger fra ett av de nye medlemslandene som får f eks studietillatelse, også kan arbeide i Norge uten at han eller hun må ha tillatelse til dette på forhånd, og uten at utlendingsmyndighetene vil kunne kontrollere ansettelsesvilkårene slik som for de som i utgangspunktet kommer som arbeidstakere. Eller er det slik at alle som er i arbeid skal regnes som arbeidstakere? Vil denne muligheten for å omgå regelverket føre til at man må kontrollere disse gruppene bedre, for eksempel ved å sjekke at studenter tar eksamen? Vil de

eventuelt kunne tiltre arbeidet mens søknaden er til behandling, hvis de reelt sett oppfyller vilkårene for en annen tillatelse enn som arbeidstaker?

Vi ser umiddelbart en **risiko for omgåelser av regelverket** her. For borgere fra de berørte åtte nye medlemslandene, bør det være en forutsetning for å ta arbeid under en annens ledelse (som arbeidstaker), at de først er innvilget en forutgående eller foreløpig tillatelse etter lovens § 50 første ledd, jf. § 51 første ledd bokstav a. Dette bør gjelde alle grupper: tjenesteyter, selvstendig næringsdrivende, student, formuende, pensjonist, osv.

Forslag om endringer i loven § 51 første ledd bokstav a: arbeidets omfang, lønns- og arbeidsvilkår og dokumentering av arbeidsforhold.

Departementet forelår en lovendring som gir hjemmel til å regulere de nye EØS-arbeidstakerenes adgang til det norske arbeidsmarkedet, herunder *"regler om arbeidets omfang, lønns- og arbeidsvilkår og dokumentering av arbeidsforhold."*

Departementet foreslår at det ved senere forskriftsregulering som hovedregel skal kreves *heltids arbeid med gjengs lønn*. Dette skal dokumenteres med tilbud om arbeid på fastsatt skjema eller med standardisert arbeidskontrakt.

Utlendingsdirektoratet foreslår at det i forbindelse med forskriftsreguleringen av overgangsordningene, stilles krav om at søker skal fremlegge standardisert **arbeidskontrakt i henhold til arbeidsmiljøloven § 55 c**. Dette er drøftet i departementets rapport *"EØS-utvidelsen og velferdordninger"*, og fremholdes som et viktig virkemiddel for å beskytte arbeidstakere mot sosial dumping. Ordlyden i utlendingsforskriften § 2 første ledd nr 1 åpner i dag for å kreve arbeidskontrakt i henhold til arbeidsmiljøloven § 55 c, men retningslinjene til § 2 må endres hvis det skal innføres et slikt krav.

En slik endring **må også gjelde for alle, tredjelandsborgere og nåværende EØS-borgerene.**

Dagens ordningen med ansettelsesbevis/arbeidstilbud (en ensidig, skriftlig erklæring fra arbeidsgiveren), er ikke i overensstemmelse med arbeidsmiljølovens krav om en gjensidig arbeidsavtale. Ansettelsesbeviset ble innført før arbeidsmiljøloven ble endret som følge av gjennomføring av EØS-avtalen i norsk rett, vedlegg XVIII nr. 25 (Rådets direktiv 14.oktober 1991 (91/533/EØF) om arbeidsgiverens plikt til å informere arbeidstakeren om vilkårene i arbeidsavtalen eller arbeidsforholdet. Arbeidsmiljølovens §§ 55 B-F ble tilføyd ved lov 24.06.94 nr. 41 og trådte først i kraft den 01.07.1994, dvs. etter EØS-avtalen. Den er senere endret ved lov 17.01.97 nr.12.

Det er imidlertid i henhold til EØS-regelverkets forordning for arbeidstakere, (68/1612/EØF), et spørsmål om det kan stilles vilkår om at søker fremlegger arbeidskontrakt. Ordlyden i forordningen er slik: *"Enhver statsborger i en medlemsstat og enhver arbeidsgiver som utøver virksomhet på en medlemsstats territorium, kan utveksle søknader og tilbud om arbeid, samt inngå og oppfylle arbeidsavtaler i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, forutsatt at dette ikke medfører forskjellsbehandling."* Ordlyden bør tolkes slik at en medlemsstat kan kreve fremlagt arbeidskontrakt i henhold til arbeidsmiljøloven § 55 c, så lenge dette kreves

overfor *alle* arbeidstakere i en medlemsstat (inkludert norske borgere og 3. lands borgere). Direktoratet er også av den oppfatning at et nyere direktiv som delvis regulerer samme forhold som forordningen fra 1968, har forrang fremfor denne eldre rettsakten.

Departementet foreslår at oppholdstillatelsen ikke skal knyttes til et bestemt arbeid eller et bestemt arbeidssted. Utlendingsmyndighetene vil dermed bare kunne kontrollere det første arbeidstilbudet. Hvis vedkommende ønsker å skifte arbeid vil han/hun selv måtte sørge for at vilkårene fortsatt er oppfylt i forhold til heltid og lønn. **At det fritt kan skiftes arbeidsgiver vil også lett kunne undergrave kontrollen, i det man kun trenger å oppfylle vilkårene på søknadstidspunktet.**

Direktoratet vil også bemerke at det ved 1. gangs søknad kan synes vanskeligere å kontrollere om et arbeidsforhold er reelt for borgere av de nye EØS-landene, enn for de som allerede er i arbeid, og dermed kan vise arbeidskontrakt og lønnslipper. Det heter i departementets forslag til ordlyd i utlendingslovens § 51 første ledd bokstav a at det skal stilles krav til "... dokumentering av arbeidsforhold". Det heter videre i dag i utlendingsforskriftens § 175 at arbeidsforholdet skal være "reelt". Det vil ikke være lett å sikre at arbeidsforholdet er reelt pga dokumentasjon av arbeidsforholdet, da det i forslaget til overgangsregelen stilles vilkår om at oppholdstillatelse gis før arbeidet påbegynnes. **Det vil ikke være noe problem å fremlegge et arbeidstilbud for ett år uten at det er en realitet i tilbudet.** Etter dagens regler vil man kunne sjekke realiteten ved at søkeren normalt allerede har påbegynt arbeidet. Man kan da be om at det fremlegges for eksempel lønnslipper og sjekke om søkeren er tilmeldt arbeidstakerregisteret.

- Departementet påpeker at det skal kontrolleres om vilkårene var oppfylt i perioden for tillatelsen når personen søker om **fornyelse**. Det vil likevel bli vanskelig å avgjøre hvor *grundig* man skal etterkontrollere hva søker har gjort i perioden han/hun har oppholdt seg i riket, og når det kan være aktuelt med sanksjoner. Hvis søker ikke har oppfylt vilkårene i hele perioden, vil bøter og tilbakekall være aktuelt. Det er derimot vanskeligere å avgjøre hvis vilkårene kun har vært oppfylt deler av perioden. Tilbakekall av tillatelser som allerede har utløpt krever ressurser, og det stilles spørsmål ved om det er hensiktsmessig i slike tilfeller. Det har dessuten liten betydning for søker, i og med at tillatelsen kun er gitt for ett år og ikke gir grunnlag for bosettingstillatelse. Direktoratet ser det som problematisk å avslå en søknad om fornyelse hvis søker på søknadstidspunktet oppfylder vilkårene. Ved en slik etterkontroll blir det i realiteten strengere dokumentasjonskrav ved søknad om fornyelse, enn ved førstegangssøknad.

- Det følger av utlendingsforskriftens § 2 første ledd nr. 1 at arbeidsgiver må ha "**forretningssted**" i riket. Det angis i innledningen hvilke bestemmelser i utlendingsforskriften den får anvendelse for, og forskriftens § 175 nevnes ikke. Det følger imidlertid av utlendingsforskriftens § 1 sjette ledd at bestemmelsene i forskriften gjelder for kapittel 8 så langt de passer. Dette har vært tolket slik at utlendingsforskriftens § 2 første ledd nr. 1, ikke gjelder for § 175.

- Det står i høringsbrevet at "I forskriften vil det derfor som hovedregel dreie seg om **heltidsarbeid**". Dette er det samme som fremgår av utlendingsforskriftens § 2 første ledd nr. 3 i dag. Dette vilkåret har blitt praktisert forholdsvis strengt slik at man i de

fleste tilfeller har krevd at søkeren skal ha tilbud om fulltidsarbeid. Det har imidlertid for enkelte grupper blitt gjort unntak for dette.

Som eksempel kan nevnes søknad om arbeidstillatelse etter spesialistbestemmelsen for å arbeide som sykepleier. Dersom alle andre vilkår har vært oppfylt, men søkeren bare har hatt tilbud om 90 % stilling har dette vært godtatt. Det har også i enkelte tilfeller vært godtatt noe lavere stillingsbrøk, men det har gjerne vært i tilfeller hvor det har vært opplyst at søkeren vil få ekstravakter i tillegg. Direktoratet har også for andre søkere enn helsepersonell godtatt mindre enn 100% stilling, men det har vært etter en konkret vurdering, og kun i unntakstilfeller.

Direktoratet anbefaler at vi nå benytter anledningen til en *presisering* av begrepet *heltidsarbeid*, slik at det blir mer i overensstemmelse med arbeidslivets realiteter og et fleksibelt arbeidsmarked. Man kan for eksempel heller **operere med et minste lønnsnivå, som forutsetter at vedkommende kan forsørge seg selv. Dette blir en mer fleksibel ordning, hvor det avgjørende er at søkeren tjener tilstrekkelig til sitt eget (og eventuelt familiens) underhold, fremfor om søker arbeider heltids stilling eller ikke.**

De foreslåtte vilkårene ifht lønns- og arbeidsvilkår vil være de samme som følger av utlendingsforskriftens § 2 første ledd nr. 2. Dette er vilkår som i dag *ikke er enkle å håndtere*. Hva som er ment med at lønns- og arbeidsvilkårene ikke må være dårligere enn det som følger av gjeldende tariffavtale, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke er ikke klart. Bestemmelsen kan forstås slik at dersom den tilbudte lønnen er i tråd med tariff eller regulativ så er det ansett å være tilfredsstillende, så lenge det finnes tariff eller regulativ innenfor vedkommende yrke, og at alternativet om det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke bare kommer inn når det ikke finnes tariff eller regulativ. Bestemmelsen kan imidlertid også forstås slik at tariff, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke er alternative vilkår, slik at det ikke er tilstrekkelig med en minstelønn som følger av tariff dersom det som faktisk er normalt for vedkommende sted og yrke er høyere enn minstelønnen.

For å eksemplifisere kan det nevnes at det ofte kun står "tariff" under opplysninger om lønn. Skal dette da legges til grunn som tilstrekkelig uten videre, eller skal man forlange et beløp for bedre å kunne ta stilling til om vilkåret er oppfylt. Og hvis det er oppgitt et beløp på f.eks 119,- for en snekker, som er minstelønn iht tariff, skal dette da legges til grunn som tilstrekkelig, selv om man vet at dette er betraktelig under det som er normalt innenfor vedkommende sted og yrke. Direktoratet har forstått bestemmelsen slik at tariff, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke er alternative vilkår, slik at det ikke er tilstrekkelig med en minstelønn som følger av tariff dersom det som faktisk er normalt for vedkommende sted og yrke er høyere enn minstelønnen. (Direktoratet har nok likevel ligget *under* det som er det reelle lønnsnivået). Direktoratet er av den oppfatning at formålet med bestemmelsen, som er å sikre utlendinger som arbeider i Norge lik lønn som norske arbeidstagere, tilsier en slik tolkning.

Da bestemmelsen ikke er entydig, kan det by på problemer ifht hvilken lønn som skal legges til grunn. Det er også store forskjeller på lønnsnivå innen forskjellige yrker, slik at det kreves mye for å ha en viss oversikt. Dette er en

problemstilling som er vanskelig for UDI, **og derfor i kanskje større grad vil være vanskelig for politiet å håndtere.**

Direktoratet anmoder derfor om at departementet nå vurderer å endre utlendingsforskriftens § 2 første ledd nr. 2, og gjøre endringen gjeldende både for EØS-borgere og tredjelandsborgere.

- Det sies videre at det må foreligge konkret tilbud om arbeid utstedt på fastsatt skjema fra arbeidsgiver eller fremlegges standardisert arbeidskontrakt undertegnet av søker og arbeidsgiver. Dette er det samme som gjelder for tredjelands borgere i dag. Skjemaet "**Offer of employment/ arbeidstilbud**" kan imidlertid ikke uten videre likestilles med en arbeidskontrakt undertegnet av arbeidsgiver, da det for skjemaet bla ikke er et vilkår at arbeidstageren har skrevet under. Det kan derfor ikke uten videre legges til grunn at dette skjemaet sikrer arbeidstageren de samme rettigheter som en standardisert arbeidskontrakt undertegnet av søker og arbeidsgiver. Problemet med doble avtaler vil også kunne gjøre seg gjeldende her som for tredjelandsborgere.

Direktoratet anbefaler derfor at det stilles krav om at det skal fremlegges arbeidskontrakt som tilfredsstillende vilkårene i arbeidsmiljøloven § 55 C, og at dette gjøres gjeldende både for EØS-borgere (overgangsregler eller ikke) og tredjelandsborgere (se ovenpå).

Forslag om ny § 51 a i loven: midlertidige nasjonale beskyttelsestiltak.

Når det gjelder forslaget om å innføre ny lovhjemmel for midlertidige nasjonale beskyttelsestiltak i § 51 a, viser vi til departementets vurderinger av det rettslige grunnlaget for en lovhjemmel, på side 7-9. Direktoratet stusser litt over at det er adgang til både å iverksette overgangsordninger, og samtidig innføre en nasjonal beskyttelsesklause. Dette stiller i så fall EFTA-landene i en særstilling sammenliknet med EU-landene. Våre kommentarer til lovforslaget forutsetter at departementets tolking av at det rettslige grunnlaget for dette i henhold til utvidelsesavtalen er korrekt.

Direktoratet støtter departementets forslag om å lovfeste hjemmel og prosedyre for bruk av beskyttelsestiltak ved alvorlige forstyrrelser på arbeidsmarkedet i en ny § 51 a.

I pkt. 3.2.4, side 12 nevnes det to forskjellige alternativer for hvilke tiltak som kan iverksettes som beskyttelsesmekanismer.

Departementet foreslår som et mulig tiltak å gjeninnføre midlertidig i sin helhet, de vilkår som gjaldt for adgangen til arbeidsmarkedet for borgerne fra de nye medlemslandene før undertegningen av utvidelsesavtalen, dvs. det såkalte tredjelandsregelverket. Departementet påpeker videre at et slikt tiltak, *ikke* skal innebære at de nye EØS-borgerne sidestilles med tredjelandsborgere, og må stille i samme kø for å få adgang til det norske arbeidsmarkedet.

Dette kan etter vår mening imidlertid bli vanskelig å gjennomføre. Det vil kunne være vanskelig å få til smidige løsninger for praktiseringen av et slikt tiltak, da det vil være

vanskelig å sørge for at EØS-borgerne går foran tredjelandsborgerne. Dette vil bli ytterligere vanskeliggjort dersom tiltaket benyttes på lavere nivåer, for eksempel ved at tredjelandsregelverket blir gjeldende i en region eller bestemt bransje.

Det vil imidlertid være mulig f.eks overfor spesialister å regulere kvoten for tredjelandsborgere, og at man lar de nye EØS-borgerne få tillatelse uavhengig av kvoten dersom de ellers oppfyller vilkårene etter spesialistbestemmelsen. Den beste måten å sikre at de nye EØS-borgerne ikke sidestilles med tredjelandsborgere er å sette kvoten for spesialister til null. Det vil imidlertid være vanskelig å gjennomføre en praksis der de nye EØS-borgerne ikke sidestilles med tredjelandsborgere når det gjelder andre bestemmelser i regelverket for tredjelandsborgere.

Det vil også være mulig å benytte systemet med yrkesoversikter som ligger i spesialistbestemmelsen, men det vil være vanskelig å skille mellom regioner uten at man gjeninnfører kravet om uttalelse fra Aetat. Også her gjelder at det vil være vanskelig å etterse at de nye EØS-borgerne ikke sidestilles med tredjelandsborgere når det gjelder andre bestemmelser i regelverket for tredjelandsborgere.

Et annet mulig tiltak som nevnes er å benytte en *mellomløsning* mellom dagens regelverk for tredjelandsborgere, og dagens regelverk for EØS/EU borgere. Dette vil kreve mer omfattende forberedelser, men vil kanskje være bedre egnet for å hindre at de EØS-borgerne som omfattes av overgangsreglene stilles dårligere enn tredjelandsborgerne.

På side 17 står følgende:

” Mht. tillatelser som danner grunnlag for bosettingstillatelse (spesialister og lignende), ble det gitt 900 slike tillatelser til borgere fra de nye medlemslandene i 2002, mot 83 i 1999. Økningen skyldes at det fra 2001 ble mulig å gi spesialisttillatelser også til faglærte håndverkere, noe som har ført til sterk økning av tillatelser gitt til personer innen bygg og anlegg. Også her er Polen det største landet med 516 tillatelser.”

I mai 2000 ble det mulig å gi spesialisttillatelser også til faglærte håndverkere, på bakgrunn av at kravet ble endret fra ”fagutdannet på høyere nivå” til ”fagutdannet”.

Registrering i databasen for utlendingssaker (DUF):

Det er ikke mulig for direktoratet å uttale seg uttømmende om hvilke endringer som må gjøres internt i DUF for å tilpasse systemet til de foreslåtte endringer. Det tas derfor forbehold om endringer som må gjennomføres som følge av forslaget, som vi ikke er i stand til å overskue på det nåværende tidspunkt.

Departementet foreslår i punkt 3.2.2 en utvidet registrering for å overvåke arbeidsmarkedet. For UDIs vedkommende er det snakk om å utvide registreringen av utlendinger i DUF til å omfatte utdanning, yrkesbakgrunn, hvilken næring og innvilgelser og avslag på regionsbasis.

- I dagens DUF-versjon er det er mulig å registrere både utdanning og yrkespraksis på personer i DUF. Ved registrering av yrkespraksis benytter man seg av en ILO-standard som i detalj beskriver hva slags yrker vedkommende tidligere har arbeidet i, og i hvor lenge personen arbeidet i de respektive yrkene. Når det gjelder registrering av utdanning registreres utdanningsnivå og fagfelt. Her benyttes en standard hvor man kan registrere utdanningen på 10 ulike nivåer og innen 10 ulike fagfelt. Også hvilket land og om personen har eksamen/vitnemål kan registreres.

Det er mulig å ta ut statistikk på både utdanning og yrkespraksis.

- **Man har i dag statistikk over avslag, men ikke over avslaggrunn.** Det er mulig å registrere avslaggrunn i DUF, men det krever at en gjør det til et obligatorisk trinn i arbeidsprosessen. I tillegg må det defineres hvilke avslaggrunner som skal registreres og dette må legges inn i det juridiske kodeverket DUF.

- Når det gjelder å registrere **hvilken næring** utlendingen skal arbeide i blir dette helt nytt i DUF. Det kreves her at man legger inn nærmere definerte næringskoder i Duf (samme som i Brønnøysundregisteret?). I tillegg må søker framlegge firmaattest fra arbeidsgiver for å kunne vite næringskoden. Spørsmålet er om dette kan settes som et ekstra vilkår for å få en tillatelse.

- For at utlendingsmyndighetene skal ha mulighet til å innhente ovennevnte informasjon kreves det en endring av dagens søknadsskjema slik at det er egnede rubrikker for utfylling. Politiet vil også få oppgaven med å sørge for at skjemaet blir fullstendig utfyllt, eventuelt i ettertid innhente slik informasjon. Hvis det søkes fra hjemlandet blir det utenriksstasjonens oppgave. Per i dag er det få søkere som fyller mer enn nødvendig og mange som leverer ufullstendige søknader. **Det bør kanskje være mulig for politiet/utenriksstasjonen å nekte å ta i mot ufullstendige søknader.**

Registreringen vil også føre til merarbeid for politiet og eventuelt Utlendingsdirektoratet hvis det søkes ved utenriksstasjonen. Det er også sannsynlig at dette medfører behov for opplæring hos politiet og eventuelt i direktoratet for å sikre datakvaliteten.

I høringen pkt 3.2.2 legges det opp til en utvidelse av hva som skal registreres når det gjelder de nye EU-borgerene som ønsker arbeid og opphold i riket. Også den foreslåtte meldeplikten vil innebære mer registrering enn det som gjøres i dag på EØS-borgere.

DUF har nå vært i drift siden januar 2003. DUF er et saksbehandlersystem som gjør det mulig å registrere mye mer informasjon enn det som var tilfellet tidligere. I noen tilfelle er registrering påkrevet, men i de fleste tilfelle er muligheten til å registrere kun en mulighet og dermed ikke gjort obligatorisk.

En av utfordringene man har erfart så langt med DUF, er de problemer som oppstår som følge av manglende og/eller feilaktige registreringer. Dette gjelder på alle felter, fra registrering av adresse til registrering av koder for sakstype ved opprettelse av sak i DUF. Dette skaper blandt annet problemer for vår statistikk enhet (ESA), fordi det enten blir umulig å ta ut statistikk, eller fordi statistikken blir svært misvisende

fordi den er mangelfull. Også i andre sammenhenger får manglende registreringer uheldige ringvirkninger for systemet som sådan.

I november 2003 ble det avholdt et tverretatlig forum med hovedfokus på datakvalitet i DUF. Her kom det frem at manglende registreringer var et problem i alle etater, men at politiet som førsteinstans i mange av disse sakene, slet mest. Det kom også fram at en del av forklaringen på manglende registreringer skyldtes mangelfull kunnskap og forståelse for viktigheten av registreringer i DUF. En annen faktor var manglende rutiner for hvem som har ansvar for å registrere hva i DUF. Her er det mange grenseganger både mellom etatene og innad i den enkelte etat. I tillegg er det slik at **mer omfattende registrering krever at det avsettes flere ressurser til dette**. Det jobbes nå på tvers av etatene for å få opp datakvaliteten i DUF og vi har stor tro på at dette vil bedre seg på sikt.

Vi er derfor bekymret for at innføring av mange, nye felter for å registrere de opplysninger forslaget legger opp til, vil kunne være vanskelig å få gjennomført i praksis, med mindre man ønsker å gjøre disse registreringene obligatorisk. Så langt har man i DUF ikke valgt å gå veien om obligatoriske registreringer annet enn på visse, særlig utvalgte områder. Dersom man ikke ønsker å gjøre dette til obligatoriske registreringer i DUF, antar vi at politiet må tilføres ekstra ressurser, da dette registreringsarbeidet vil være relativt omfattende for politiet hvis omfanget av søkere blir stort. Med bakgrunn i de problemene som er skissert ovenfor antar vi at jo mer detaljerte registreringer det legges opp til, jo vanskeligere vil det være å få gjennomført de ønskede endringene i praksis i DUF.

Enhver endring av regelverk vil få konsekvenser for DUF dersom endringene berører regler som er del av det juridiske kodeverket som ligger til grunn for saksbehandlingen i DUF. DUF-forvaltningsgruppe ser av høringsbrevet at endringene som foreslås hovedsakelig gjelder utlendingsloven, men at lovendringene vil bli fulgt opp av endringer i utledningsforskriften. Dersom dette berører noen av vedtakshjemlene i det juridiske kodeverket, vil omregistreringer i VAK (accessbase for vedlikehold av juridisk kodeverk) måtte gjennomføres.

Det er registrert egne koder for EØS-tillatelsene. For oppholdstillatelse til EØS/EFTA-borger er koden OPPEØSEFTA- Oppholdstillatelse, EØS/EFTA. Dersom det innføres nye regler for visse borgere av EØS-stater, må dette følges opp av egen vedtakshjemmel, egen tillatelseskode, egne vilkår og egne konsepter.

Vilkår som berøres av lovendringen må oppdateres innholdsmessig i tråd med lovendringen.

Alle henvisninger i eksisterende konsepter til hjemler som har forandret seg, må oppdateres i tråd med lovendringen.

Alle innholdsmessige endringer som følge av lovendringen må fanges opp i de EØS-konseptene som eksisterer per i dag. Nye konsepter må eventuelt utarbeides.

Systemendringer:

I dagens DUF-versjon er det er mulig å registrere både utdanning og yrkespraksis på personer i DUF. Ved registrering av yrkespraksis benytter man seg av en ILO-standard som i detalj beskriver hva slags yrker vedkommende tidligere har arbeidet i, hvor lenge personen arbeidet i de respektive yrkene, hvilke land personen har arbeidet i og om det foreligger attester på arbeidsforholdene.

Når det gjelder registrering av utdanning registreres utdanningsnivå og fagfelt. Her benyttes en standard hvor man kan registrere utdanningen på 10 ulike nivåer og innen 10 ulike fagfelt. Videre kan vi også registrere i hvilke land utdannelsen ble gjennomført, og eventuelt når personen avla hovedeksamen eller fikk godkjent vitnemål. Det er mulig å registrere flere utdannings-og yrkesforhold på samme person.

Registreringene danner grunnlag for statistikk. Enhet for statistikk og analyse (ESA) i direktoratet kan enkelt lage tabeller over yrke og utdanningsnivå på personer fra definerte land.

Videre foreslår departementet, under pkt 3.2.2., at det lages statistikk over innvilgede/avslåtte tillatelser både på landsbasis og regionsbasis. Vi har i dag statistikk over innvilgelser og avslag, men vi har ingen registreingsfelter i DUF hvor registreres hvor i riket søker ønsker å arbeide. Vi har imidlertid et felt hvor vi kan registrere arbeidsforholdet på vedkommende person i Norge etter at personen har innvandret til riket. For å få statistikk over hvor søker ønsker å arbeide, må vi lage et nytt registreringsfelt knyttet opp mot søknaden til søker. Dette feltet må inneholde næringskode og arbeidsgivernummer på arbeidsgiver i Norge. Et slik registreringsfelt er bli bestilt og vil bli implementert i senere DUF-versjoner. Dette vil gjøre det enklere å få oversikt og statistikk over hvilke arbeidsområder og regioner som søkerne fra de nye EØS-landene søker seg til.

Tidsestimat

I tillegg til annet løpende arbeid som DUF-forvaltningsgruppe har, vil vi anslå at vi trenger en måned på å oppdatere VAK og konseptene i tråd med lovforslaget i utkast til høring om EØS-utvidelsen

Forslag om endringer i utlendingsloven § 54 første og annet ledd: varigheten av tillatelsen

Direktoratet slutter seg til departementets forslag til endringer i loven § 54 første og annet ledd.

Forslag om endringer i loven § 55 første ledd: fornyelse

Det foreslås på side 7 at ul § 55 endres slik at tillatelsen fra borgere fra de landene som omfattes av overgangsordningene kun kan fornye for ett år, "med mindre formålet med arbeidet eller andre grunner tilsier en kortere varighet". Den samme formuleringen brukes for EØS-tillatelse i henhold til dagens regelverk. Det bemerkes

her at forskriften § 192 gir anvisning på at slik innskrenkning kun kan skje ved ufrivillig arbeidsledighet, ikke pga arbeidsforholdets varighet.

Direktoratet vil også benytte anledningen til å bemerke at forskriften § 192 annet ledd er feil og bør fjernes. For det første henvises det til feil hjemmel, forskriften § 161. § 161 er tidligere hjemmel for arbeidstaker som nå er § 175. For det andre gjentas hele leddet i tredje ledd annet og tredje punktum, men nå med riktig hjemmelshenvisning.

Forslag om endringer i loven § 56 første ledd: tilbakekall

Departementet foreslår å gi hjemmel for at man ved forskrift kan gi regler om at de unntakene for tilbakekall som gjelder for borgere av de nåværende EØS-landene, *ikke* skal komme til anvendelse for arbeidstakere fra de nye medlemslandene.

I forslag om endring i loven § 56 står det at det i forskrift kan gis regler om at "unntakene i første punktum ikke kommer til anvendelse" for de som omfattes av overgangsordningen. Departementet har skrevet på s. 6 tredje avsnitt at det er en forutsetning av jobben ikke bortfaller og dette er grunnlag for tilbakekall. Mener departementet her at tillatelse kan tilbakekalles også pga midlertidig arbeidsudyktighet på grunn av sykdom eller ulykke? I disse tilfellene er jo ikke arbeidet bortfalt. En slik løsning vil innebære at det i fornyelsesprosessen kan kontrolleres om vilkårene for oppholdstillatelse de første 12 månedene var oppfylt under hele perioden." Det fremstår som noe uklart hva som menes her. Mener man kun at det skal sjekkes om jobben har bortfalt, uavhengig av hvilken grunn, i den første 12 måneders perioden, jf at det sies i første avsnitt under forslaget til § 51 første ledd bokstav a på side 6 "Departementet legger til grunn at det for oppholdstillatelse som innvilges arbeidstakere fra de nye medlemslandene vil det imidlertid være en forutsetning at jobben ikke bortfaller", eller mener man at tillatelsen også kan tilbakekalles pga de øvrige overgangsvilkårene (som redusert arbeidstid og dårligere lønn enn først oppgitt)?

Direktoratet er av den oppfatning at personer som ufrivillig mister arbeidet bør ha en anledning til å skaffe seg nytt arbeid innen en gitt frist. Etter det direktoratet kjenner til opererer Danmark med en frist på en måned. Det bør sjekkes at det er tatt høyde for en slik mulighet i loven.

I de tilfellene der tillatelsen blir tilbakekalt, vil vedkommende bli tilskrevet om dette, og dette bør i normale tilfeller være den eneste sanksjonen. Det vil fremstå som ressursløsning å uttransportere disse borgerene som vil kunne reise tilbake til Norge umiddelbart.

Den tidligere tillatelsen i medhold av utlendingslovens § 51 første ledd bokstav a vil kunne tilbakekalles. Søkeren vil også kunne ilegges bøter i medhold av utlendingslovens § 47. Søkeren vil imidlertid kunne skaffe seg et nytt arbeidstilbud, eller på annen måte sørge for at vilkårene er oppfylt, slik at han i forhold til fornyelsen vil oppfylle vilkårene. For søkeren vil det da ikke være av betydning at hans tidligere tillatelse blir tilbakekalt, da EØS-tillatelser ikke danner grunnlag for bosetting. Det kan imidlertid få betydning for en eventuell søknad om statsborgerskap. Det er imidlertid

mindre grunn til å anta at søkeren ønsker å bli norsk statsborger, da han allerede er medlem av et EU-land, som med tiden også sannsynligvis blir et Schengen-land.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Det er ressurskrevende å iverksette og administrere overgangsreglene. Vi mener det er grunn til å stille spørsmål om hvor mye man har å vinne på dette, særlig sett i lys av at dette dreier seg om et regelverk som skal gjelde i en forholdsmessig kort periode.

Forslagene medfører behov for en rekke tiltak og kontrollrutiner, samt behov for opplæring av politi- og øvrige utlendingsmyndigheter. Alle de 26 politidistriktene kan bli berørt av søknader om opphold/arbeidstillatelser fra nye EU-land.

De bør derfor i løpet av mars/april få tilbud om opplæring fra Utlendingsdirektoratet.

De utenriksstasjonene som befinner seg i de nye EU-landene må få få særskilt informasjon som de eventuelt kan gi videre til søkere om hvordan de skal forholde seg.

Endringer i lov- og/eller forskriften vil alltid innebære økonomiske og administrative konsekvenser for **Regelverksbasen** i direktoratet. Innføring av overgangsordninger for borgere fra de nye landene vil medføre endringer i flere lov- og forskriftsbestemmelser, og det vil bli en relativt omfattende jobb å implementere dette i basen. Det vil derfor være av ekstra stor betydning at det går tilstrekkelig tid fra vedtakstidspunktet til ikrafttredelsestidspunktet.

Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser vedrørende databasen for utlendingssaker (DUF), vises det til det som er skrevet under forslag til ny § 51 a.

FORSKRIFTSENDRING

Forslaget om endringer i utlendingsforskriften § 172 fjerde ledd: meldeplikt

Direktoratet viser til at høringsfristen for forslaget om utvidet meldeplikt er den 16 mars 2004. Vi ønsker å komme med synspunkter allerede nå, men forbeholder oss retten til å komme med ytterligere kommentarer innen høringsfristen.

Utlendingsdirektoratet ser meget positivt på forslaget om en utvidet meldeplikt i § 172. Direktoratet har ved flere anledninger gitt uttrykk for at dette vil være et avgjørende og verdifullt verktøy for å få oversikt over den faktiske innvandringen fra de nye EØS-landene.

Her nevnes kun forslag til endring i § 172 fjerde ledd. Andre forhold, som hvilke vilkår som skal stilles i utlendingsforskriften for å følge opp endringsforslaget i utlendingslovens § 51 første ledd bokstav a, nevnes ikke. Direktoratet legger til grunn at dette skyldes tidshensyn, da dette etter direktoratets oppfatning vil være ett av de

mest sentrale punktene i overgangsreglene. Det vises særlig til direktoratets innspill når det gjelder utlendingslovens § 51 første ledd bokstav a.

Det er, som departementet påpeker i punkt 4.2, meldeplikt for pendlere. Per i dag finnes det likevel ikke rutine for å gjøre dette, eller et eget system for å registrere de som melder seg. Det er derfor ikke bare en utvidet gruppe som skal melde seg, men et system som må utarbeides av politiet. DUF kan tenkes som det letteste alternativet for slik registrering.

I forslaget til endring i utlendingsforskriften § 172 fjerde ledd står det at utlendingen skal "*gi alle nødvendig opplysninger*". I og med at meldeplikten hittil ikke har vært praktisert er det vanskelig å vite hva som er nødvendige opplysninger. Det må avklares hva som skal registreres og om det er nødvendig med et eget skjema.

Det er også nærliggende å tro at politiet kan benytte informasjonen til å sjekke om utlendingen har oppholdt seg i riket ut over de lovlige tre månedene og skal de i så fall bruke tid på å følge det opp. Direktoratet har et inntrykk av det ikke er så uvanlig å oppholde seg i riket, og arbeide, i over tre måneder uten å søke tillatelse. EØS-borgere har krav på skattekort og D-nummer selv om de skal arbeide ut over tre måneder. Direktoratet ser allikevel ikke noe umiddelbart behov for å bruke meldeplikten til å kontrollere om personer har oppholdt seg i riket over tre måneder.

Direktoratet ser også for seg at det kan bli vanskelig å formidle for de som får meldeplikt at de har denne plikten. Det kan også være vanskelig å vite *om* personene faktisk melder seg, og å sette makt bak kravet, så lenge det ikke vil ha noen reel betydning. Det vil være vanskelig for politiet å følge opp med bøter for disse personene som er her så kort, i tillegg til at det ikke stemples i passet slik at men ikke vet hvor lenge de har vært her. Arbeidsgiver eller eventuelt ligningskontoret vil kunne hjelpe ved å gi informasjon om at vedkommende har et arbeidsforhold.

For de som har behov for et skattekort i denne gruppen som får meldeplikt vil de være nødt til å kontakte ligningskontoret for utstedelse av skattekort og D-nummer. Et eventuelt samarbeid mellom etaten kan være nyttig for å kontrollere at personene faktisk melder seg til politiet. (Kan ligningskontorene kreve at vedkommende har meldt seg før de gir ut skattekort?)

Dersom **meldeplikten** skal gjelde for alle EØS/EFTA-borgere, må dette innarbeides i samtlige, eksisterende EØS-konsepter.

I punkt 5.2 står det at politiet og direktoratet vil få færre saker fra tredjelandsborgere og flere fra EØS, og at EØS-sakene er enklere saker. Slik vi ser det, er ikke de saker vi "mister" vanskeligere enn EØS-sakene og fører derfor ikke i seg selv til at det samlet blir mindre ressurskrevende.

Øvrige kommentarer/merknader:

Vedrørende gebyrer:

Direktoratet viser sin tidligere henvendelse vedrørende gebyrer og de nye EØS-borgerene. Vi tolker regelverket slik at borgere fra de nye medlemslandene vil være

unntatt fra gebyrplikt på lik linje med de nåværende EØS-borgerene, til tross for at det nå iverksettes overgangsregler. Dette gjelder i henhold til ordlyden i forskriften § 197 a kun ved søknad om oppholdstillatelse *etter EØS-regelverket*.

Med hilsen
for Utlendingsdirektoratet

Frode Forfang
avdelingsdirektør